

CHỦ NGHĨA YÊU NƯỚC VIỆT NAM HIỆN NAY

TS. TRẦN THỊ HOA^(*)

Ngày nhận bài: 05/10/2023

Ngày thẩm định: 10/10/2023

Ngày duyệt đăng: 15/11/2023

Tóm tắt: Trong tiến trình lịch sử, chủ nghĩa yêu nước trở thành điểm tựa tinh thần tạo nên sức mạnh vật chất to lớn để dân tộc Việt Nam chiến thắng mọi kẻ thù xâm lược; là động lực nội sinh hàng đầu trong sự nghiệp xây dựng đất nước. Trên cơ sở phân tích, làm rõ nội dung cơ bản của chủ nghĩa yêu nước Việt Nam hiện nay, bài viết làm sáng tỏ ý nghĩa của việc vận dụng chủ nghĩa yêu nước trong quá trình bảo vệ và xây dựng đất nước Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Từ khóa: chủ nghĩa yêu nước; Việt Nam; chủ nghĩa xã hội

1. Đặt vấn đề

Chủ nghĩa yêu nước Việt Nam là tình cảm tự nhiên của mỗi người, được hình thành và phát triển trong quá trình đấu tranh dựng nước và giữ nước hàng nghìn năm của dân tộc Việt Nam. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã tổng kết: “Nhân dân Việt Nam có truyền thống yêu nước nồng nàn. Lịch sử ngàn năm của dân tộc Việt Nam đã ghi những trang oanh liệt của nhân dân đấu tranh để xây dựng nước nhà và bảo vệ nền độc lập của Tổ quốc mình”⁽¹⁾. Chính tinh thần yêu nước, ý chí độc lập tự chủ, lòng tự hào dân tộc, tinh thần đoàn kết đã tạo nên sức mạnh tổng hợp để toàn thể dân tộc Việt Nam, với sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản, đã đạt được những thành tựu to lớn trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa. Tuy nhiên, trong giai đoạn hiện nay, khi quá trình toàn cầu hóa và xu thế hội nhập quốc tế diễn ra ngày càng mạnh mẽ, bên cạnh những vận hội lớn, đất nước cũng phải đối mặt với nguy cơ, thách thức to lớn. Đó là “nguy cơ tụt hậu xa hơn về kinh tế

so với các nước trong khu vực và trên thế giới, nguy cơ diễn biến hòa bình của thế lực thù địch nhằm chống phá nước ta; tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện tự diễn biến, tự chuyển hóa trong một bộ phận cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức; sự tồn tại và những diễn biến phức tạp của tệ quan liêu, tham nhũng, lãng phí”⁽²⁾. Do đó, việc tìm hiểu, nghiên cứu những nội dung cơ bản của chủ nghĩa yêu nước Việt Nam hiện nay và đưa ra các giải pháp để phát huy hiệu quả vai trò của chủ nghĩa yêu nước trong điều kiện mới là một việc làm có ý nghĩa thực tiễn cao.

2. Nội dung của chủ nghĩa yêu nước Việt Nam hiện nay

“Chủ nghĩa yêu nước” theo Từ điển tiếng Việt là “lòng yêu thiết tha đối với Tổ quốc của mình, thường biểu hiện ở tinh thần sẵn sàng hi sinh vì Tổ quốc”⁽³⁾. Khi xem xét ở phương diện đạo đức và chính trị, chủ nghĩa yêu nước là: “nguyên tắc đạo đức về chính trị mà nội dung là tình yêu, lòng trung thành, ý thức phục vụ Tổ quốc”⁽⁴⁾. Với cách xem xét đó, Từ điển Triết học cho rằng: “Chủ nghĩa yêu nước - nguyên tắc đạo đức và chính trị, một tình cảm xã hội mà nội dung là tình yêu và lòng trung thành với

^(*) Trường Đại học Bách khoa, Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh

Tổ quốc, là lòng tự hào về quá khứ và hiện tại của Tổ quốc, ý chí bảo vệ những lợi ích của Tổ quốc”⁽⁵⁾. Như vậy, với ý nghĩa này, chủ nghĩa yêu nước là trạng thái tình cảm xã hội mà nội dung chủ yếu là tình yêu, lòng trung thành, tự hào về lịch sử vẻ vang cùng các giá trị tốt đẹp của dân tộc, có ý chí bất khuất trong công cuộc bảo vệ Tổ quốc.

“Chủ nghĩa yêu nước Việt Nam” theo tác giả Nguyễn Hùng Hậu là đạo lý hàng đầu của mỗi người dân Việt Nam, thể hiện ở “tinh thần và hành động sẵn sàng hy sinh, xả thân vì nước, vì dân tộc, giống nòi để bảo vệ đất nước”⁽⁶⁾. Nhà nghiên cứu Bùi Đình Phong lại cho rằng, chủ nghĩa yêu nước Việt Nam là “sự phát triển đến đỉnh cao tinh thần yêu nước của dân tộc Việt Nam, là sự kết hợp chặt chẽ giữa tình cảm yêu nước nhiệt thành và một hệ thống các tư tưởng về tình yêu, lòng trung thành đối với Tổ quốc, ý thức phục vụ Tổ quốc của dân tộc Việt Nam, nhằm bảo vệ độc lập chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ của đất nước, mang lại cuộc sống hòa bình, tự do, ấm no cho người dân Việt Nam”⁽⁷⁾.

Do đó, với các quan niệm về “chủ nghĩa yêu nước”, “chủ nghĩa yêu nước Việt Nam” và xét trong giai đoạn hiện nay, tác giả cho rằng: chủ nghĩa yêu nước Việt Nam là một hình thái ý thức xã hội mà nội dung chính là lòng tự hào và trách nhiệm của mỗi người dân Việt Nam đối với đất nước, tin tưởng tuyệt đối vào sự lãnh đạo của Đảng và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội, tinh thần xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Vì vậy, chủ nghĩa yêu nước Việt Nam trở thành nguồn lực nội sinh, đóng vai trò trung tâm hàng đầu, có ý nghĩa quyết định tạo nên sức mạnh to lớn để dân tộc Việt Nam trường tồn và phát triển. Trong giai đoạn hiện nay, chủ nghĩa yêu nước Việt Nam biểu hiện trên các mặt sau:

Thứ nhất, tinh thần lao động hăng say, sáng tạo và thực hành lối sống tiết kiệm; thi đua phát triển kinh tế làm cho đất nước giàu mạnh, vươn lên trở thành nước công nghiệp theo hướng hiện đại. Điều đó có nghĩa là giá

trị của tinh thần yêu nước hiện nay phải được đo bằng sự đóng góp thực tế của mỗi người dân Việt Nam vào sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước.

Hiện nay, Việt Nam đang tiến hành công cuộc đổi mới toàn diện đất nước và hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng, vấn đề phát triển kinh tế là một trong những nhiệm vụ được ưu tiên hàng đầu của Đảng, Nhà nước và người dân Việt Nam. Do đó, biểu hiện cụ thể của chủ nghĩa yêu nước Việt Nam trong điều kiện hiện nay chính là tham gia tích cực và hiệu quả vào quá trình lao động sản xuất, làm giàu cho gia đình và xã hội một cách chính đáng. Với ý nghĩa đó, mỗi người dân Việt Nam với tư cách là chủ thể tham gia vào quá trình lao động sản xuất, kinh doanh phải dành toàn bộ sức lực, trí tuệ và năng lực sáng tạo góp phần quan trọng vào quá trình phát triển đất nước phồn vinh, khẳng định vị thế, tiến kịp các nước trong khu vực và thế giới.

Nhận thức được tầm quan trọng của vấn đề này, nhiều phong trào thi đua yêu nước đã được phát động nhằm “khơi dậy khát vọng phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc, ý chí tự cường và phát huy sức mạnh của khối đại đoàn kết toàn dân tộc để xây dựng và bảo vệ Tổ quốc”⁽⁸⁾. Một số phong trào điển hình, như “Lao động giỏi, lao động sáng tạo”, “Thi đua lao động giỏi, thu nhập cao”, “Nông dân sản xuất, kinh doanh giỏi”, “Ngày vì người nghèo”... Trên thực tế, nhiều cá nhân, tập thể được Đảng và Nhà nước biểu dương, khen thưởng vì đã có thành tích tiêu biểu trong sản xuất, kinh doanh, góp phần không nhỏ vào công cuộc xây dựng và phát triển đất nước Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Các phong trào thi đua yêu nước ngày càng có ý nghĩa và là động lực quan trọng góp phần thực hiện thắng lợi khát vọng phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc.

Thứ hai, lòng tự hào, tự tôn dân tộc, tự hào về truyền thống lịch sử vẻ vang của dân tộc; tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam, vào sự nghiệp đổi mới đi lên chủ

ngĩa xã hội ở nước ta hiện nay; có lý tưởng cách mạng trong sáng, trung thành với mục tiêu lý tưởng là độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội.

Ý thức tự tôn dân tộc là nhận thức về sự tồn tại, sức sống mãnh liệt của dân tộc, đề cao giá trị truyền thống của dân tộc. Đó là những giá trị về lòng yêu nước, thương nòi, tinh thần đoàn kết thống nhất, tương thân tương ái, khoan dung, coi trọng nghĩa tình; tự hào về truyền thống lịch sử, kiên cường trong đấu tranh dựng nước và giữ nước; tinh thần phấn đấu hy sinh cho công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc... Lòng tự tôn dân tộc thể hiện ở sự tự giác, tích cực và thực hiện tốt các chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước; tinh thần vượt qua khó khăn, phát huy sáng tạo, dám nghĩ, dám làm; nỗ lực góp sức xây dựng quê hương, đất nước; tiếp thu chọn lọc tinh hoa văn hóa nhân loại, có trách nhiệm giữ gìn và phát huy truyền thống văn hóa tốt đẹp của dân tộc Việt Nam.

Bên cạnh đó, phải nêu cao ý thức độc lập tự chủ và ý chí tự lực, tự cường. Đây là vấn đề có ý nghĩa sống còn trong suốt quá trình dựng nước và giữ nước của dân tộc Việt Nam, trở thành nguyên tắc nhất quán trong hệ thống quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam. Đặc biệt, trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế trở thành xu thế khách quan, dân tộc Việt Nam muốn tồn tại và phát triển bền vững phải biết tranh thủ mọi nguồn lực từ bên ngoài, kết hợp phát huy sức mạnh nội lực. Với ý nghĩa đó, trong Văn kiện Đại hội lần thứ XIII (năm 2021), Đảng khẳng định: "... tranh thủ tối đa các nguồn lực bên ngoài để phát triển đất nước, nâng cao đời sống nhân dân; kiên quyết và kiên trì đấu tranh bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền, thống nhất và toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc, bảo vệ Đảng, Nhà nước, nhân dân và chế độ xã hội chủ nghĩa..."⁽⁹⁾.

Thứ ba, yêu nước trở thành động lực gắn kết mọi người dân Việt Nam trong khối đại đoàn kết toàn dân tộc. Với ý nghĩa đó, yêu nước là tăng cường xây dựng, củng cố và phát huy sức mạnh tinh thần đoàn kết, ý thức cộng đồng của

mọi người dân Việt Nam. Đặc biệt, trong xu thế toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế, tinh thần ấy được biểu hiện tập trung ở việc toàn thể dân tộc Việt Nam nhất trí, đồng lòng phấn đấu xây dựng nước Việt Nam dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh, vững bước đi lên xây dựng chủ nghĩa xã hội. Do đó, để phát huy sức mạnh khối đại đoàn kết toàn dân tộc phải dựa trên cơ sở giải quyết hài hòa quan hệ lợi ích giữa các thành viên trong xã hội. Trong đó, Đảng Cộng sản là hạt nhân lãnh đạo trên nền tảng liên minh công, nông và đội ngũ trí thức, phát huy vai trò của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể nhân dân trong xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân tộc.

Trên thực tế, nhiều phong trào thi đua yêu nước, các cuộc vận động xã hội rộng lớn đã và đang ngày càng đi vào cuộc sống, có chiều sâu và tác động thiết thực, hiệu quả, được các tầng lớp nhân dân hưởng ứng tích cực, như "Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa", "Đoàn kết sáng tạo"; các hoạt động xóa đói, giảm nghèo, uống nước nhớ nguồn, đền ơn đáp nghĩa... Do đó, yêu nước là dũng cảm, kiên quyết đấu tranh, đập tan mọi âm mưu, thủ đoạn chia rẽ khối đại đoàn kết dân tộc; phê phán, đẩy lùi những thói hư, tật xấu tác động đến tư tưởng, tình cảm, đời sống của nhân dân, ảnh hưởng không nhỏ tới sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc.

Thứ tư, có tinh thần trách nhiệm bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa, xử lý đúng đắn mối quan hệ giữa "đối tác" và "đối tượng", giữa hợp tác và đấu tranh trong hội nhập quốc tế. Trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế hiện nay, việc xác định đối tác và đối tượng được xem là một trong những nhiệm vụ quan trọng hàng đầu của mọi quốc gia. Do đó, trong quá trình đổi mới đất nước, Đảng và Nhà nước đặc biệt quan tâm đến việc nhận diện và xử lý hài hòa mối quan hệ giữa đối tác, đối tượng trong công tác đối ngoại. Những ai tôn trọng độc lập, chủ quyền, hợp tác bình đẳng cùng có lợi với Việt Nam đều là đối tác; ngược lại, bất kỳ thế lực nào có âm mưu và hành động chống phá, xâm phạm đến chủ quyền, lợi ích

quốc gia - dân tộc đều là đối tượng. Đây chính là cơ sở để Việt Nam hoạch định đường lối đối ngoại, góp phần vào công cuộc xây dựng đất nước và bảo vệ chủ quyền lãnh thổ quốc gia: Bảo đảm lợi ích tối cao của quốc gia - dân tộc, trên cơ sở các nguyên tắc cơ bản của luật pháp quốc tế, bình đẳng và cùng có lợi, thực hiện nhất quán đường lối đối ngoại độc lập, tự chủ, hòa bình, hợp tác và phát triển; đa dạng hóa, đa phương hóa trong quan hệ đối ngoại; chủ động và tích cực hội nhập quốc tế. Vì vậy, nước ta đã kết hợp được sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại, góp phần tăng cường sức mạnh tổng hợp quốc gia.

Trên thực tế, cho đến nay, nước ta đã thiết lập quan hệ ngoại giao với hơn 193 quốc gia và vùng lãnh thổ⁽¹⁰⁾, có “quan hệ kinh tế - thương mại với 230 nước và vùng lãnh thổ”⁽¹¹⁾. Mặt khác, phải nhận diện rõ âm mưu thủ đoạn của các thế lực thù địch ra sức chống phá sự nghiệp cách mạng nước ta bằng chiến lược “diễn biến hòa bình”, “bạo loạn lật đổ” với nhiều hình thức, thủ đoạn và biện pháp khác nhau. Vì vậy, chúng ta phải có thái độ “kiên quyết, kiên trì bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc, bảo vệ Đảng, Nhà nước, Nhân dân và chế độ xã hội chủ nghĩa”⁽¹²⁾.

Mỗi người dân Việt Nam phải tham gia tích cực vào phong trào “Bảo đảm an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội”, “Chống tham nhũng và những tệ nạn quan liêu, ức hiếp dân”, “Phòng, chống tội phạm trên tuyến biên giới”, “Xây dựng nếp sống văn minh, gia đình văn hóa”, “Toàn dân đoàn kết, xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư”. Đối với thế hệ trẻ, học sinh, sinh viên cần hướng tới các hoạt động mang ý nghĩa xã hội rộng lớn, như “Trí thức trẻ với Tổ quốc xã hội chủ nghĩa”; “Thanh niên tình nguyện”, “Xây dựng Làng thanh niên lập nghiệp”, “Tuổi trẻ với pháp luật”, “Thanh niên xung kích, tình nguyện”....

Tóm lại, chủ nghĩa yêu nước Việt Nam hiện nay đã được bổ sung những nội dung mới phù hợp với điều kiện Việt Nam đang tiến hành

đổi mới và hội nhập quốc tế sâu rộng. Giá trị cốt lõi của chủ nghĩa yêu nước Việt Nam hiện nay gắn liền với trách nhiệm và nghĩa vụ của mỗi người trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Đó là kiên định mục tiêu độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội, phát huy tinh thần thi đua yêu nước, đại đoàn kết toàn dân tộc, sức mạnh dân tộc kết hợp với sức mạnh thời đại; bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc. Trên tinh thần ấy, mỗi người dân Việt Nam phải đem hết tinh thần, nghị lực, sức mạnh và tài năng để thực hiện mục tiêu dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh mà Đảng đã đề ra.

3. Phát huy vai trò của chủ nghĩa yêu nước Việt Nam trong xây dựng chủ nghĩa xã hội

Một là, nâng cao nhận thức của mỗi người dân về chủ nghĩa yêu nước Việt Nam hiện nay là phải kiên trì mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội trên nền tảng tư tưởng chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh. Đặc biệt, trong thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa, mặt trái của cơ chế thị trường đưa đến nhiều vấn đề cần giải quyết, đòi hỏi phải xem độc lập dân tộc là điều kiện tiên quyết thực hiện chủ nghĩa xã hội và ngược lại, chủ nghĩa xã hội là cơ sở bảo đảm vững chắc cho độc lập dân tộc. Đồng thời, mỗi người dân Việt Nam phải trung thành tuyệt đối với Tổ quốc, lý tưởng mà Đảng và nhân dân ta đã lựa chọn, kiên định lập trường cách mạng, thấm nhuần chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh trong điều kiện mới.

Bên cạnh đó, phải cảnh giác trước mọi âm mưu chia rẽ, xuyên tạc của các thế lực thù địch, đấu tranh với những biểu hiện xâm phạm chủ quyền quốc gia và toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc. Tích cực quán triệt chủ trương, đường lối của Đảng về việc đẩy mạnh và lan tỏa các giá trị của tinh thần yêu nước trong đời sống xã hội, kết hợp sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại. Từ đó, chủ nghĩa yêu nước sẽ trở thành động lực thôi thúc mỗi người dân Việt Nam vượt qua khó khăn, thử thách, bảo vệ vững chắc

độc lập, chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc, xây dựng nước Việt Nam hòa bình, hữu nghị và hội nhập.

Hai là, tiếp tục phát huy truyền thống yêu nước nồng nàn, ý chí tự cường dân tộc, sức mạnh đại đoàn kết dân tộc, tinh thần đổi mới trong các tầng lớp nhân dân, đặc biệt là thế hệ trẻ. Trong xu thế toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế hiện nay, sức mạnh dân tộc trước hết là sức mạnh của chủ nghĩa yêu nước, tinh thần thi đua yêu nước, đoàn kết toàn dân, ý chí đấu tranh anh dũng vì độc lập của Tổ quốc, tự do, hạnh phúc cho nhân dân. Đó là nhân tố quan trọng hàng đầu tạo thành sức mạnh nội lực của dân tộc. Do đó, phải tăng cường công tác tuyên truyền giáo dục để mỗi người dân Việt Nam nhận thức được trách nhiệm và nghĩa vụ đối với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa hiện nay.

Ba là, kết hợp chặt chẽ giữa tuyên truyền, giáo dục chủ nghĩa yêu nước với đẩy mạnh và phát triển các phong trào thi đua yêu nước trên các lĩnh vực của đời sống xã hội. Mặt khác, phải có những chính sách cụ thể nhằm tôn vinh những cá nhân, tập thể tiêu biểu và nhân rộng các gương điển hình tiên tiến, đẩy lùi tiêu cực để cái tích cực ngày càng phát triển. Đây chính là động lực quan trọng để tinh thần yêu nước trở thành hành động tự giác của mỗi người, tạo nên sức mạnh tổng hợp của cả dân tộc. Với hình thức phong phú, sinh động và cụ thể, nhiều phong trào thi đua yêu nước đã được nhân dân cả nước hưởng ứng, mang lại những hiệu quả thiết thực, góp phần thực hiện thắng lợi mục tiêu, nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội, tạo nên vị thế Việt Nam trong quá trình phát triển và hội nhập quốc tế.

4. Kết luận

Có thể nói, chủ nghĩa yêu nước Việt Nam đã trở thành phẩm chất cao quý của mỗi người và là nguồn sức mạnh nội sinh to lớn trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ đất nước Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Do đó, việc vận dụng chủ nghĩa yêu nước Việt Nam trong xây dựng đất nước hiện nay có ý nghĩa vô cùng quan trọng

trong bối cảnh đất nước đang đẩy mạnh sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng. Chủ nghĩa yêu nước Việt Nam đã khơi dậy và phát huy tinh thần, trí tuệ, tài năng của mỗi người dân để tập trung phát triển kinh tế, xây dựng đất nước ngày càng giàu mạnh, bảo vệ vững chắc Tổ quốc. Chính chủ nghĩa yêu nước Việt Nam đã trở thành bệ đỡ và sức mạnh tinh thần để toàn thể dân tộc Việt Nam thực hiện thắng lợi mục tiêu dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh □

(1) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, t.12, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, tr.29

(2) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2016, tr.10 và 39

(3) Hoàng Phê, *Từ điển tiếng Việt*, Nxb Đà Nẵng, 1998, tr.172

(4) Trung tâm biên soạn Từ điển Bách khoa Việt Nam, *Từ điển Bách khoa Việt Nam*, tập 1, Nxb Sự thật, Hà Nội, 1995, tr.518

(5) *Từ điển Triết học*, Nxb Tiến bộ, Mátxcova, 1975, tr.712

(6) Nguyễn Hùng Hậu (chủ biên), *Từ chủ nghĩa yêu nước truyền thống đến chủ nghĩa yêu nước Hồ Chí Minh*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2008, tr.13

(7) Bùi Đình Phong, *Phát huy chủ nghĩa yêu nước Hồ Chí Minh trong thời kỳ hội nhập quốc tế*, Nxb Lao động, Hà Nội, 2013, tr.17

(8) và (9) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, t.I, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2021, tr.215 và 153

(10) <https://tuyengiao.vn/thoi-su/viet-nam-va-tonga-thiet-lap-quan-he-ngoai-giao-146471>

(11) Nguyễn Phú Trọng, *Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam*, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2022, tr.185-186

(12) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, t.II, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, tr.331